אגרות הראי"ה - כרך ב' - אגרת שעה

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ט מנחם אב תרע"א
נמען: ר' דובער מילשטיין

יש שחשדו שהרב קוק שיבח את 'אותו האיש' (ישו) במאמר ב'הניר' על כוחו האישי וההשפעה הנפשית שלו. הרב קוק מסביר שהכוח האישי הוא טבעי: כשמכשירים אותו בקודש הוא מתעלה, וכשעוזבים אותו הוא נופל לטומאת עבודה זרה. זה סוד הפנימיות והחיצוניות. חכמי ישראל הראו תמיד את גודל כוחם של הרשעים, כמו בלעם. על הבנים: יש לנהוג במידת החסד של אברהם ובמידת השלום של אהרן. דור זה מוכשר דווקא לתשובה מאהבה, ולכן יש למשוך את כולם בעבותות אהבה ולא להתפעל מהמגבירים את הדין.

עיקרי הדברים

- הסבר המאמר ב'הניר' על 'אותו האיש'.
- פנימיות וחיצוניות - כוח טבעי שמתעלה או נופל.
- גודל כוחם של הרשעים (בלעם).
- קירוב הבנים בחסד ושלום.
- הדור מוכשר לתשובה מאהבה.

נוסח האגרת

ב"ה[1], י"ט מנ"א[2] תרע"א[3].

שלו'[4] וברכה מקודש לכ'[5] ידי"נ[6] הרב הנגיד היקר בתוי"ר[7] מו"ה[8] דוב מילשטיין נ"י[9].

אחדשה"ט[10] באה"ר[11].

מכתבו היקר הגיעני ושמחתי בדבריו היקרים ומידידותו הנאמנה. והנה האתרוגים יקבל בע"ה[12], וישמח ויחוג בדיצה וחדות ד' במצוה כמאמרה פרי ארץ חמדה.

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 מנ"א - מנחם אב
3 תרע"א - השנה תרע"א (1910/1911)
4 שלו' - שלום
5 לכ' - לכבוד
6 ידי"נ - ידיד נפשי
7 בתוי"ר - בתורה ויראה
8 מו"ה - מורנו הרב
9 נ"י - נרו יאיר
10 אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
11 באה"ר - באהבה רבה
12 בע"ה - בעזרת השם

וע"ד[13] שאלתו בנדון שכתבתי בחוברת "הניר" ע"ד[14] אותו האיש, שהי'[15] לו כח אישי נפלא והזרמה נפשית, שנמצאו איזה אנשים שתמהו ע"ז[16] וחשדו אותי כאילו באתי לספר ח"ו[17] בשבחו, של אותו פושע-ישראל, שעשאוהו נכרים ע"ז. ידע ידידי, שלא כן הדבר, וכל מי שיקרא את מאמרי העמוק הנ"ל[18] באותו העיון הראוי לענינים רמים כאלה, לא יוכל להעלות כלל על דעתו, שיש כאן ענין של שבח. כי הלא כה דברי, שעצם הכח האישי וההזרמה הנפשית הוא כח טבעי, והוא תלוי בהכשר אם מכשירים אותו ע"י[19] קודש עליון הוא מתעלה, ואם עוזבים אותו בעינו, ונמסרים אליו כמו שהוא, נופלים על ידו לעמקי זוהמת ע"ז. ומי שטעם טעם עץ החיים ידע ויכיר, שזהו סוד פנימיות וחצוניות, שכשהפנימיות מחיה את החיצוניות נהפך לקדושה, וכשהחיצוניות פונה את עצמה מלקבל מהפנימיות חוזר הכל לתוהו וטומאה. ובארתי שורש טומאתו של פושע-ישראל הנ"ל ומהיכן כחו לקוח מכח התוהו שנמשך אחריו, ומשך לתהומא רבא של זוהמת ע"ז ביחוד אותם מבני ישראל שנמשכו אחריו. ולעת כזאת, שבעוה"ר[20] ההסתה מרובה ליציאה מן הכלי, מצאתי לחוב קדוש לבאר דברים הללו. וזה דרכם של חכמי ישראל מעולם, לא להקטין את ערכם האישי של הרשעים הגדולים כי"א[21] להראות את גודל כחם ולבאר, שבכל גדלם השחיתו, בהשתקעם בטומאתם.

וכן נאמר על בלעם: "בישראל לא קם, אבל באוה"ע[22] קם ומנו - בלעם", והיינו גודל ערך, אלא מצד הרע וההפוך. ולא הביאו דברי לידי תרעומת אלא את קטני הדעת, אבל ת"ח[23] אמתיים גדולי תורה, העומדים בסוד ד', הם מבחינים ב"ה את ערך האמת והתועלת שיש בדברים הנ"ל, שהם באמת מכלל רזי עולם, שמשום עת לעשות לד' הסכמתי לגלותם, כי השעה צריכה לכך. וגדולים וטובים ממני סבלו דבת עם, בשביל ענינים כאלה, שלחץ אותם רוחם הטהור, בשביל תקון הדור, לדבר דברים חדשים ולגלות נסתרות, שלא הורגל בהם השכל ההמוני, ובשביל כך רבו המתלוננים עליהם, עד אשר יצא כברק צדקם ונצדק קודש. ואם הי'[24] הזמן מוכשר כדאי הי' הדבר להאריך הרבה בדברים הנעלים הללו, אבל כעת יספיק הקיצור הנ"ל. והדן אותי לכ"ז ידונו אותו מה"ש[25] לכ"ז.

וע"ד ההתנהגות עם בניו שי'[26], אשמח מאד במה שכבוד ידידי שומע לעצתי, לאחוז במדתו של אברהם אבינו, מדת החסד, ומדת השלו'[27] של אהרן הכהן, זיע"א[28] ועכ"י[29]. ואקוה בע"ה,

---

13 וע"ד - ועל דבר
14 ע"ד - על דבר
15 שהי' - שהיה
16 ע"ז - על זה (ובהמשך האגרת, "שעשאוהו נכרים ע"ז": עבודה זרה)
17 ח"ו - חס ושלום
18 הנ"ל - הנזכר לעיל
19 ע"י - על ידי
20 שבעוה"ר - שבעוונותינו הרבים
21 כי"א - כי אם
22 באוה"ע - באומות העולם
23 ת"ח - תלמידי חכמים
24 הי' - היה
25 מה"ש - מן השמים
26 שי' - שיחיה
27 השלו' - השלום
28 זיע"א - זכותו יגן עלינו אמן
29 ועכ"י - ועל כל ישראל

שע"י[30] ההתקרבות סוף-כל-סוף יפעלו עליהם דבריו היוצאים מן הלב, וכמה שיהי'[31] מזה ניכר בפועל הרי היא מציאה רבה, ומה שישאר כמוס בלב יעשה את פריו בעה"י[32] לימים הבאים לטובה. כי מי זה יוכל לשער את האורה והקדושה הגנוזה בנשמת כל אחד מישראל, וסוף-כל-סוף יצא הכל אל הפועל לטובה, ובאו האובדים והנדחים להשתחות לד' בהר הקודש, וד' עליהם יראה, ואז יגלו פתאום כל אוצרות הטוב של כל הנקודות הטובות, שהשפיע כל אחד על חברו וכל אב על בנו, לשם ולתהלה ולתפארת-עולמים. וכבר דברתי כמה פעמים, שדוקא זה הדור, הנראה כ"כ[33] ריק ופורק עול, הוא היותר מוכשר לאור תשובת אמת, באהבה ובגבורת קודש בבא עתה בעה"י, ע"כ[34] צריכים למשך את הכל בעבותות אהבה וחסד, ולהחזיק בכל עז בדרך ד' הטובה הזאת, ולא להתפעל מכל אלה החפצים להגביר סיטרא דדינא, אפילו אם יהיו צדיקים וגדולים בתורה. כי בדורנו, דור עת קץ מגולה, אור בוקר דאברהם זורח, המביא גואל לבני בנים למען שמו באהבה.

ועל שלומי אמוני ישראל החובה והמצוה להרחיב את הרעיון והמחשבה בעבודת הקודש הזאת, של הארת חסד ואהבה על כל אשר בשם ישראל יכנה, ולהתכוין לזה, בכונת התפלה והמצות, ואז אור ד' יופיע על הטובים, על כ"א ואחד כמעלת נשמתו, ובדרך סגולה יואר מאורו אור קודש ונועם ד' לכל הרחוקים, והנביא אומר: "ובמרחקים יזכרוני וחיו את בניהם ושבו".

הנני בזה ידי"ע[35] דוש"ת[36] באה"ר כנה"ר[37],

הק' אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

30 שע"י - שעל ידי
31 שיהי' - שיהיה
32 בעה"י - בעזרת השם יתברך
33 כ"כ - כל כך
34 ע"כ - על כן
35 ידי"ע - ידידו עוז
36 דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
37 כנה"ר - כנפשו הרמה